

HIFZETME FİİLİ

Varlık âlemi hakkında yapılan “**âlem-i şehadet, âlem-i gayb**”, “**âlem-i mülk, âlem-i melekût**”, “**dünya ve ahiret**” gibi ikili tasniflerden birisi de “**âlem-i halk ve âlem-i emir**” şeklindedir. Halk âlemi, emir âleminden idare edilir. Emir âleminin merkezi “**Arş**”tır ve “**ilâhî emirlerin meleklere ilk tebliğ edildiği makam**” olarak tarif edilir.

Halk âlemi gibi, emir âlemi de mahluktur, ancak bu âlem madde âlemine göre çok lâtif olduğundan bir derece perdelidir. Onun için ayrı bir isim almıştır.

İnsanın ruhu da bedeni de mahluktur; ancak aralarında mahiyet farklılığı vardır. Ruh emir âleminden, beden ise halk âlemindedir. Beden ruhun hanesidir ve onun emrindedir.

Bu âlemdeki bütün kanunlar da, ruh gibi, emir âlemindedir, onların tatbik edildiği sahalar ise halk âleminden. Meselâ, yer çekimi emir âlemindedir, yeryüzü ise halk âleminden. Bir ağaç halk âlemindedir, onun içinde işleyen büyüme kanunu ise emir âleminden.

“Bir de sana ruhtan soruyorlar, de ki: Ruh Rabbimin emrindedir ve size ilimden ancak az bir şey verilmiştir.” (İsrâ, 17/85)

Ayette geçen “**Rabbimin emrindedir**” ifadesine;

“Rabbimin bileceği bir şeydir.”,
“Rabbimin bildiği bir iştir.”,
“Rabbimin emrindedir.”,
“Kün emriyle doğrudan (ibda yoluyla) yaratılan.” gibi mânalar verilmiş.

Üstat Bediüzzaman Hazretleri ise “**emrindedir**” kelimesinin “**emir âlemindedir**” mânası üzerinde durmuş ve ruhun “**âlem-i emirden gelen ve harici vücut giymiş bir kanun**” olduğunu beyan etmiştir.

Hazret-i Mevlânâ da halk ve emir âlemleri şeklindeki sınıflandırmaya iştirak eder ve şöyle buyurur:

“Taraf ve cihet halk âlemindedir, emir âlemini cihetsiz bil.”

Ön-arka, büyük-küçük, alt-üst gibi ifadeler ancak beden hakkında kullanılabilir. Emir âleminden olan ruh, maddî olmadığı için madde âlemiyle ilgili bu gibi ifadeler onun için kullanılmaz.

Masamızın üstünde bir kâğıt bulunsun. Ve biz yazı yazmaya niyetlenelim. Kâğıt da bedenimiz de maddî birer varlık olduklarından her ikisi için de **“taraf ve cihet”** söz konusudur ve kağıdımız bizim ön cihetimizde bulunur.

Zihnimizde kurduğumuz bir cümleyi o kağıda döktüğümüzde, bu bilgi, **“aklın neresinden gelmektedir?”** gibi bir soru sorulamaz. Zira, beynin üstü altı, önü arkası olmakla birlikte, aklın ne önü, ne de arkası vardır; ne üstü ne de altı vardır.

Akıldan kağıda intikal eden bilgiler, kanımızın kalbimizden bir başka organa intikal etmesine hiç benzemez.

Ruhun diğer bütün işleri de bedenin icraatlarından çok farklıdır, onlara hiç mi hiç benzemezler.

Ruhun gördüğü sayısız denecek kadar çok işten, örnek olarak, **“hıfzetme”** fiili üzerinde duralım.

Yaratma ve rızık verme gibi **“hıfzetme”** de İlâhî bir fiildir. Bu fiilin, **“muhafaza etme, mahlukun bütün özelliklerini genetik şifrelerde yazma, insanların bütün amellerini levh-i mahfuzda kaydetme”** gibi sayılamayacak kadar çok icraatı ve şahitleri vardır.

Allah'ın bütün fiilleri gibi hıfzetme fiili de insanlarınkine hiç benzemez. Her hakikati kendi istidat ve kabiliyetinin ölçüleriyle tartan bir insan, bu İlâhî hıfzı da aklına sığtıramaz.

Allah; bir ağacın bütün yaptıklarını çekirdeğinde özetleyerek muhafaza eder. Biz de okuduğumuz bir kitabın özetini çıkarırız. Bizim özetimizde kitabın bütün ayrıntıları yoktur. Onu bir başkasına okutsak, kitaptaki bilgilerin büyük kısmından mahrum kalır. Ama, Allah'ın çekirdeklerdeki kaydı böyle değildir. Koca bir ağacı küçük bir çekirdekte özetlediği halde, o ağacın hiçbir özelliği bu özetin dışında kalmaz.

Allah'ın hıfzetme fiiline ve **Hâfiz** ismine en büyük ayine **“Levh-i Mahfuz”**dur. Sonsuz ilmiyle her şeyi, her şeyiyle ve her haliyle bilen Cenâb-ı Hak, bütün bunları levh-i mahfuzda kaydetmiş, hıfz ve muhafaza etmiştir. Rezzak ismi rızıkların yaratılmasıyla tecelli ettiği gibi, Hafîz ismi de, başta levh-i mahfuz olmak üzere sayısız tecellilerle kendini göstermiş, bildirmiş okutturmuştur.

Levh-i mahfuz, **“bütün tohumlar, çekirdekler, nutfeler”** ayna olmakla birlikte, bu konuda da yine en güzel örnek **“ahsen-i takvimde”** yaratılan insandadır.

Hâfızada her şey kaydedilir, fakat bizim yazı ile kaydetmemiz gibi değil. Hâfızadaki

bu hârika kaydı anlamaktaki aczimiz, levh-i mahfuzu anlama konusunda da aynen geçerlidir.

Hâfızamızda bir olayın bütün safhaları kaydolduğu gibi, olayla ilgili şahısların şekilleri, sesleri de kayıtlıdır. Levh-i mahfuzda da her şey, her şeyiyle, en mükemmel şekilde kayıt altına alınmıştır.

Nur Külliyyatı'nda mahlukatın **“kalem-i kudret”**le yazıldığı çokça zikredilir. Burada kudretin icraatı kalemlerle yazmaya benzetilmiştir.

Bu noktada, önemli bir hususa kısaca temas edelim.

“Kudret kalemiyle yazılma” ifadesinde Kur'ânın kısa bir sûresinin bile taklid edilemeyeceği hakikatine bir işaret vardır. Şöyle ki, her varlık, meselâ bir meyve, elementlerle yazılmış bir kudret kelimesidir. Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleri de harflerden ve kelimelerden müteşekkildir. Ancak, elementlerin özelliklerini bilmek meyve yapmaya yetmediği gibi, çok iyi Arapça bilmek de Kur'ân âyetlerine ve sûrelerine nazire getirmeye yetmez ve yetmemiştir de.

Tekrar konumuza dönelim.

Mahlukat Allah'ın bir sıfatı olan kudretle yazıldığı gibi, onların bütün halleri ve işleri de diğer bir İlâhî sıfat olan ilimle bilinmekte ve kaydedilmektedir.

Allah'ın yaratması, beşerin bir eseri yapmasına benzemediği gibi, O'nun kaydetmesi de insanın kayıtlarına benzemiyor.

“Vacibü'l-Vücut, zatında, mahiyetinde mümkün benzemediği gibi, ef'alinde de benzemiyor.”(1)

Ezelden ebede kadar her şey Allah'ın ilmindedir. Yine ezelden ebede her şey Allah'ın irade ve kudretiyle yaratılır. Şu kâinat Allah'ın kudretine ayna olduğu ve onu gösterdiği gibi, levh-i mahfuz da O'nun ilmine ve hafiziyetine aynadır. Kâinatı yaratmak Allah'a mahsus bir mucize olduğu gibi, onda cereyan eden her şeyi kaydetmek de O'nun ayrı bir mucizesidir.

Yeryüzündeki mahluklar bu büyük mucizenin küçük misâlleriyle adeta dolup taşmaktadır. Bir meyve ağacının plan ve programını bütün çekirdeklerine yerleştirmek, hayretle tefekkür edilmesi gereken büyük bir hadisedir.

Aynı şekilde bütün kuşların ve balıkların planları yumurtalarında yazılmakta, insanlar ve diğer birçok canlıların nutfeleri de onlardan çıkacak mahlukun bütün özelliklerini şifre olarak taşımaktadır.

İnsanın beden yapısı nutfede, özet olarak yazılmakla birlikte, cüz'i iradesini hayır veya şerde kullanarak işlediği ameller de levh-i mahfuzun en güzel örneği olan hâfızasında kaydedilir.

Nutfeler neslin devamına hizmet ettikleri gibi, hâfızalar da mahşer meydanındaki büyük muhasebede birer senet olacaklardır.

“ ... İnsanın bin cihazatına takılan hikmetlerinden, yalnız bir küçük çekirdek kadar kuvve-i hâfızasında bütün tarihçe-i hayatını ve ona temas eden hadsiz hâdisâtı o kuvvecikte yazıp, onu bir kütüphâne hükmüne getirip ve insanın haşîrde muhakemesi için neşir olacak olan defter-i a'mâlinin bir küçük senedi olarak her vakit hatırlatmak sırrı ile, her insanın eline vererek dimağının cebine koyan bir ezeli hikmet ...”(2)

Hâfızanın bu dünyadaki önemli bir fonksiyonu ise insanlık âleminin ilim ve teknikteki terakkisine hizmet etmesidir. Hayvanlar âlemi böyle değildir. İlk arı ne yapmışsa bugünkü arı da aynı şeyleri yapmaktadır. İlk arının günah ve isyandan uzak olan ruhu ne kadar saf ve berrak ise, günümüzün arıları da öyledir.

İnsanlar bir yandan ilim ve teknikte yeni harikalar ortaya koyarken, öte yandan mazide emsali görülmemiş isyanlara ve zulümlere de imza atmaktadırlar.

İnsanın son nefesine kadar iyi veya kötü işler yapabilmesi gösteriyor ki, insana akıl ve hâfıza verilmesinin en önemli hikmeti ölüm ötesine ve hesap gününe bakmaktadır.

Dipnotlar:

(1) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Zerre.](#)

(2) bk. [Şualar, On Birinci Şua \(Meyve Risalesi\), Yedinci Mesele.](#)